

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De Fontibus Doctrinae moralis. II. De praecipuis
ejusdem Fundamentis. III. De Peccatis. IV. De Legibus. V. De summario
dilectionis Praecepto. VI. De primo decalogi Praecepto. VII. De secundi
decalogi Praecepto

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Caput IV. Genuinae eleemosynae conditiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53562](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53562)

CAPUT IV.

Genuinae Eleemosynae Conditiones.

Christiana eleemosyna, ne a virtutis natura degeneret, justa, prompta, hilaris, liberalis, perseverans sit oportet.

Iusta eleemosyna erit, si inter divitum bona, & egenorum inopiam apta proportio servetur; si nempe plus Reges, quam alii nobiles; plus divites quam mediocres, plusque Ecclesiastici, quam Laici tribuant. Alia quoque in eroganda eleemosyna servanda justitia est, ut nempe de suo, non de alieno fiat. Multi sunt, quibus debita, vel mercedes non solvunt, Ecclesiasticis & pauperibus donant, quæ creditoribus debent, aut mercenariis rapuerunt. Quam sit execrabilis hæc eleemosyna docet Ecclesiasticus: *Immolantis ex iniquo oblatio est maculata. Qui offert sacrificium ex substantia pauperum, quasi victimat filium in conspectu patris sui (cap. 34)* Quartum Carthaginense Concilium ita Episcopis præcipit: *Eorum, qui pauperes opprimunt,*

tissimum fraterna correptione; ea quæ corpora rodit, eleemosyna pellitur, aut saltem lenitur. Non minus ad hanc, quam ad illam plura alia misericordiae opera reducuntur: quæ correptionem accedunt, *spiritualia*; quæ eleemosynæ junguntur, *corporalia* dici consueverunt; omnia compendii, ac memoriæ gratia hisce versibus S.

Thomas conclusit:

*Visito, Poto, Cibo, Redimo, Tego, Colligo,
Condo.*

Consule, Castiga, Solare, Remitte, Fer, Ora

omni, dona refutanda (Can. 94.). Pulchre ait sanctus Augustinus: „Non ita iudicem tuum fallere potes, ut in die iudicii pauperum voces, quibus bona rapuisti, non audiat. Si a mortali iudice esses iudicandus, furti tui partem illi posses tribuere, ne te damnaret; at cum Dei filio non sic agere potes. Non talis est Deus, qualem te esse vetat, injustus nempe, & latronum patronus. Eleemosynam te dare putas, ne fureris, & eleemosynam dedisti. Gaudet qui accipit, gemit quem spolias. Utrum arbitraris a Deo exaudiendum? Melius eleemosynam negas, quam aliena rapias.

Hæc Magnates cogitent, qui populis præfunt, & provincias depopulantur; nec putent Deo se posse placere, si altare erigant, vel tabernaculum auro regant, aut quid simile præstent, dum populo rapiunt quæ Deo dedicant. Audacter sic Deum provocant; nam hoc pacto, ut sancti Patres loquuntur, in furti partem illam vocant.

Alterra eleemosynæ conditio est, ut *prompta* sit, juxta Apostoli consilium. Si eleemosyna donum est, qui cito dat, bis dat: si debitum est, sicuti revera est, sollicitè oportet solvere, cum creditor expectare nequeat, quando videlicet pauper fame vehementer premitur. Dilationem venter non patitur, & inducias fames ignorat: horæ unius dilatio interdum pauperem necat.

Promptitudinem *hilaritas* comiterur; nam, ut sanctus Paulus testatur: *Hilarem datorem diligit*

git Deus (2. Cor. 9.). Idemque Apostolus fideles ad erogandam eleemosynam sic exhortatur: *Unusquisque prout destinavit in corde suo non ex tristitia, aut ex necessitate.*

Si alio spiritu ducimur, caritas, inquit sanctus Joannes Chrysostomus, jam non est caritas. Nonne irrationabiliter agis, si dum dolentis solaris, dolorem ipse & tristitiam prodis? Nonne hoc pacto eleemosynæ sensum eripis, quæ nomen ipsum præfert, quod clementiam & misericordiam significat? Dum pauperis miseriam levas, magnam ostendis crudelitatem. Caritas ut sit amor oportet: amor autem omnia sua donans vehementer lætatur, nec se aliquando donasse credit. Apostolus eleemosynam benedictionem vocat, ut hilaritatem, cordisque amplitudinem declaret.

Quarta eleemosynæ conditio est liberalitas juxta Apostolum dicentem: *Qui parce seminat parce & metet: & qui seminat in benedictionibus de benedictionibus & metet (2. Cor. 9.).* Christus autem dominus fidelibus ait: *Estote misericordes, sicut & Pater vester misericors est: & eritis filii Altissimi, quia ipse benignus est super ingratos & malos (Luc. 6.).* „ Si nimis altum tibi videtur exemplum, & oculos sursum tollere recusas, sub pedibus firam terram adverte, ejusque liberalitatem in alendis hominibus intuens erubescere, si insensibilis elementum liberalitatem non imiteris.

Larga igitur debet esse eleemosyna, sive dantis personam spectes, sive accipientis. Larga est eleemosyna, cum omnibus pauperis necessitatibus subvenit, veluti si pauperi centum nummis egenti eosdem tribuas, larga erit eleemosyna. Est & alia liberalitas, quæ non modo necessaria pauperibus tribuit, sed necessitatem excedit. Primo modo danda est eleemosyna, si extrema aut gravis urgeat necessitas, dummodo periculum absit, ne eleemosynam tribuens in eandem aut majorem incidat necessitatem. In communibus necessitatibus, laudanda est liberalis eleemosyna, verum non tam gravis est ejus obligatio. Potest etiam male ultra necessitatem pauperibus tribui: bene agitur, si bona adsit intentio, idest si detur, ut pauper ejusque familia habeant, unde vivant: male agitur, si constet pauperem hoc superfluo, quod illi datur, non indigere; aut si ex vanitate datur, ut videlicet liberalitatis fama quæretur; aut si superfluum huic dando, alteri necessarium negetur; aut cum eleemosyna in prodigalitem vergit.

Juxta personarum varietatem eleemosynæ proportio est servanda. Plus dives, quam pauper, Reges ac Principes magis, quam subditi; & Ecclesiastici magis, quam laici dare debent. Sciant vero Beneficiati se bonorum ecclesiasticorum esse dispensatores, quæ sancti Patres peccatorum remedium, & patrimonium pauperum vocant.

Quinta eleemosynæ conditio est, ut sit perseverans. *Semper pauperes habetis vobiscum*
Godeau Theol. Mor. Pars I. C c (ait

(ait Christus *Matth. 26.*): illis igitur oportet
semper opitulari. Fatuæ virgines, quarum in
evangelica parabola fit mentio (*Matth. 25.*)
oleum quidem in lampadibus habebant, sed non
quantum satis. Propterea ait sanctus Augusti-
nus: „ Scripturæ audi verba, ne te eleemo-
syna & fides deserant. Non ait, Fac eleemo-
synam semel, ter, aut centum vicibus;
semper: neque ait, Ne eleemosynam des-
eras; sed ne illa te deserat “. Hinc nos docet
Scriptura, utile nobis magis esse eleemo-
synam dare, quam accipere; illamque constantem
esse exercendam propter bona, quæ inde nobis
proficiscuntur.

CAPUT V.

*Eleemosyna nec a quolibet, nec cuilibet
est eroganda.*

Non omnes passim eleemosynam erogare
sunt. Exempli gratia subditus, viro
etæ mulieres, filii familias, famuli eleemosynam
largiri nequeunt, ex bonis suorum superiorum
conjugum, parentum, dominorum, si quatuor
sequentes casus excipias.

Primo, cum pauperis necessitas est extrema
tunc enim ex bonis Superioris, vel ipso invito
eleemosynam erogare potest inferior: communi
nis hæc est Doctorum sententia. Secundo,
quando pauperis necessitas est gravissima: at-
tamen si fieri potest, a superiore impetranda est
facultas, ut docet Abbas in cap. *Si quis*,
Furti